

ნეთს, ჩნდება დისონანსი პერსონაჟის შინაგან და გარე მომენტებს შორის, რომლებსაც ავტორის გარდევული, გაორებული ცნობიერების განსხვავებული ქმედებები წარმოშობენ.

სწორედ ამიტომ „ღია“ პერსონაჟი გაორებულია, ის წინააღმდეგობას მოიცავს თავის თავში, ის დაუსრულებლად ეკამათება ავტორს, რადგან ხასიათით და სიტუაციით კი არ არის შემოსაზღვრული და ჩაკეტილი, არამედ გახსნილი უსასრულობის მიმართ და თვითობებისა და ჩამოყალიბების გამუდმებულ მოძრაობაშია ჩათრეული.

სწორედ ეს „ღიაობა“ განპირობებს იმპროვიზაციის ცარიელ სივრცეს, რომელიც აცოცხლებს წარმოსახვას და რაც მკითხველის ფიქრმა და ფანტაზიან შეიძლება შეავსოს.

ბოლოს, დასკვნის სახით შეიძლება ვთქვათ, რომ ქვანტურ მექანიკასა და „ღია“ ხელოვნებაში შეინიშნება თანამედროვე ადამიანის გახსნილი ცნობიერების კვალი. ცნობიერება აღარ განიზილება როგორც რაღაც აბსტრაქტული, იდეალური სარკე, რომელიც აირეკლავს და ასახავს სინამდვილეს, ცნობიერება აქ არის ყოფიერების ცოცხალი, რეალური ნაკადი, რომელიც არსებობის წესით განსხვავდება საგანთა არსებობისგან, განსხვავდება იმით, რომ წარმოადგენს შემეცნება-შემოქმედების თავისუფალ დინებას, რომელიც ანგრევს და ანახლებს უკვე დამდგარ და თავის თავში ჩაკეტილ სამყაროს და მას მარადმფეთქავი სიცოცხლის განუმეორებელ მომზიბელებლობას ანიჭებს.

„საქრებულო“ № 2 1993წ.

ბერნარდ შოუ

ინგლისურიდან თარგმნა ზურაბ კილაძემ

**შავგვრეანი ქალი
სონატებისა¹**

XVI საუკუნის დასასრული, ზაფხულის ღამე დაეანებულა უაიტჰოლის² სასახლის ტერასაზე, რომელიც ტემზას გადაკურებს. გვარდილია ჩავუშვავოზე, ვილაც ლაბადამოსხმული კაცი მოუახლოვდება.

გუშაბი. შესდექი ვინა ხარ? მითხარი ნიშანი ატანი. ყველაწმინდა! არ ვიცო. ვერ გამიხსენება.

გუშაბი. ველარ გამოივლი. რა გინდა? ვინა ხარ-მეთქი? ჩვენიანი?

ატანი, სულაც არა, ბატონო მცველო. მე ის არა ვარ მუდამდღე, ხან ადამი ვარ, ხან ბენვოლიო, ხან კი აჩრდილი.³

გუშაბი (უკუმიღება) ჰარდილიო! კეთილნო სულნო, ანგელოზნო, თქვენც ვამფარველობდეთ!⁴

ატანი. დიდებული ნათქვამია, ბატონო მცველო. ნება მიბოძეთ ჩავიწერო. გლახაკი ვარ და მებსიერებაც მლაატობს (ვასანთლული ფიცრის ნაწერს ამოიღებს და წაიწერს) მგონია კი უნდა იყოს კარგი სურათი, მარტოღმარტო ხარო, დარაქობო, მე კი გაახლოვდებით ვითარცა აჩრდილი მთვარის შუქზე. ნუ მიცქერიო ასე გაკვირვებული, უური მიგდეთ რასაც გეტუვით. ერთ შავგვრემან ქალს უნდა შევხვედ ამალამ. დარაქს მოვისუიდიო, დამპირდა. რაცა სჭირდება ამისთვის, მე მივეცი: თეატრ „გლობუსის“⁵ ოთხი ბილეთი.

გუშაბი. ჭანდაზან იმისი თავი მხოლოდ ორი მომცა.

ატანი (მოიმარჯვებს ვასანთლული ფიცრის ნაწერს) მეგობარო, ამ ბარათს აჩვენებ და იმ წუთასვე გაგატარებენ, თუკი უილი შექსპირის პიენას დაგმენ იმ დღეს, მტუდლდეც წაშოიყვანე. წამოიყვანე ძმაკაცებიც. წამოიყვანე

თუნდაც მთელი ჯარი. თავისუფალ ადგილებს იქ რა გამოვლევს.

გუშაბნი. არ მიყვარს მე ეს ახალი პიესები. ერთ სიტყვასაც ვერ გაიგებს კაცი, ცარიელი ლაპარაკია და მეტი არაფერი, შეგიძლია საშვი მომცეთ „ესპანურ ტრაგედიაზე“?

პაპი. „ესპანური ტრაგედია“ სასახვად ფული უნდა გადაიხადო, მეგობარო. ხოდა, ინებეთ (ოქროს ფულს გაუწვდის)

გუშაბნი (თავზარდაცემულია) ოქროს აბ, სერ, თქვენ უფრო კარგად იხდით, ვიდრე ის თქვენი შავგვრემანი ქალბატონი.

პაპი. ქალები ხელშომჭირნენი არიან, მეგობარო.

გუშაბნი. მართლს ბრძანებთ, სერ, თქვენც შეგიძინებიათ, თუნდაც უკულუბვესი კაცი ცდილობს ნაკლები გადაუხადოს იმას, ვისგანაც უოველდღე ყიდულობს, ყოველდამ უხდება აქ იმ ქალბატონს შვეცილის დასაჩუქრება.

პაპი (გაფოთრდება) მე არა მჭერა.

გუშაბნი. თუნდაც თქვენ, სერ, შემიძლია დავფიცო, წელიწადში ორჯერ მაინც ეძებთ ასეთ თავგადასავალს.

პაპი. გარეწარო, რა გინდა აწით თქვა, რომ იმ ჩემი შავგვრემანი ქალისთვის უცხო არ არის ეს ამბავი? რაო, სხვასაც უნიშნავს პაემანს?

გუშაბნი. ღმერთი იყოს თქვენი მფარველო, რა გულუბრუნებოლო ყოფილხართ, სერ, თუ იმას ფიქრობთ, ჩემზე უკეთესი მამაკაცი ვინ უნდა იყოსო ქვეყანაზე? მხიარული ქალია, კალთაშადლიანი, მაგრამ იცოდეთ, უფლებას არ მივცემ დაადგას რქები იმ ჩენტლმენს, რომელმაც ოქროს მიხომდა და პირველად ვინავე ასე ხელოს იმისი ბრწყინვა.

პაპი. ბატონო მცველო, ხომ არის უცნაური, ვიცით რა ცრუბენტელაყაა ქალი და მაინც გვიყვარს, ჩვენი ზოლი სხვას რომ არა სჭობს.

გუშაბნი. ყველაზე ამას ვერ იტყვით, სერ. წისტირიც ბევრია.

პაპი (მტკიცად) არა, ყველანი ცრუბენტელეზა-მეთქი. და თუ ამას უარყოფ, სტაუი, იცოდეთ.

გუშაბნი. სასახლის კარის ქალების მიხედვით სჯით თქვენ, იქ მართლაც შეგიძლიათ ასე თქვით, არარაობავ, დედაკაცი უნდა გერქვას უნ.⁷

პაპი (ინეც ამოიღებს გასანთლულ ფიცარს) გზოვ გაიმეორო, არარაობაზე რაცა სთქვი, რა მუსიკაა.

გუშაბნი. რა უცნაურ მუსიკაზე მეუბნებით, სერ? ღმერთია მოწინა, შე მუსიკოსი არა ვარ.

პაპი. თავად თქვენს სულშია მუსიკა, ბევრ თქვენისთანაზე ამას ვერ იტყვი (წერს) „არარაობავ, დედაკაცი უნდა გერქვას შენი“ (სი-

ამოცნებით იქიორებს) „დედაკაცი უნდა გერქვას შენი“

გუშაბნი. დაახ, სერ, სულ ოთხი სიტყვაა. ნუთუ ამ წყრილმანების დევნა თქვენი სიამოვნებაა?

პაპი (აღვრთოვანებული) ნუთუ ამ წვრილმანების დევნა თქვენი სიამოვნებაა... (სული ებუთება) ოპ, უკვდავი გამოთქმა (ჩაიწერს) ჩემზე უფრო დიდია ეს კაცი.

გუშაბნი. ჩემი ბატონივით, პემბრუყვივით გრვევით თქვენც, სერ.

პაპი. მართალი უნდა იყო, ის ჩემი უხლოესი მეგობარია, მაგრამ თქვენ რას ეძახით ჩვევას?

გუშაბნი. სონეტების თხზვას მთვარიანი დამით, იმევე ქალისადმი მიძღვნილს.

პაპი. არა.

გუშაბნი, წუხელ ის კაციც ამ საქმეზე იყო მოსული და ასეთივე ნაწყენი დარჩა.

პაპი. შენც, ბრუტოსი მე კი იმას მეგობარს ვეძახდი.

გუშაბნი. სულ მუდამ ასეა, სერ.

პაპი. სულ მუდამ ასეა. სულ მუდამ იყო ასე (გულდათუთქული მიტრიალდება) ორი ვერონელი აწაურა.10 იუდა! იუდა!

გუშაბნი, ნუთუ ის ამას იყადრებდა, სერ?

პაპი (ჩვეულებრივი კეთილშობილურა და თავდაოკება დაუბრუნდება) იყადრებდაო? არა. კაცი კაცია ბატონო მცველო, ნაწყენი ვართ და ერთმანეთს ვეცემით ზოლზე ბავშვებივით. მორჩა, გეთავდა.

გუშაბნი. დაახ, სერ. სიტყვებს, სიტყვებს,11

სუყველაფერი ქარის ბრალია, აღმოსავლური ქარი თუ ამოგვიყარავს მუცელს, სერ, როგორც დაბადებაში სწერია. ამ სახეშლით თქვენ ვართებს ვერ დაახუქებთ.¹²

პაპი. რა კარგი რიტმია, თქვენი ნებართვით (ჩაიწერს).

გუშაბნი. რიტმი რაღაა, სერ? პირველად შემიხს.

პაპი. სამყაროს მართვა შეგიძლია ამის შეწევნით, მეგობარო.

გუშაბნი. უცნაურად კი ლაპარაკობთ, სერ. ნუ გამოწყრებით, თუმცა არ გეგონება, ფრიად თავსაინი ჩენტლმენის შთაბეჭდილებას სტოვებთ და საწყალ კაცს გული თქვენკენ მოსუწებს, იმისი ფიქრების გაწიარებაც შეგიძლიათ.

პაპი. ეს ჩემი ზელოზაა, თუმცა კი ვაგლახს ქვეყნიერებას სულაც არა აქვს ჩემი ფიქრების დარდი.

შუქი გამოატანს შიგნიდან გაღებულ სასახლის კარს.

გუშაბნი. თქვენი ქალბატონიც აქ არის, სერ. ჩემი საუშვაგო უნდა დავიარო. ბევრი დრო გეძნებათ, ასე უცებ არ დაგბრუნდებო, თუკი ჩემს წემდეგს არ გადავეყრები გჯაწე.

ყოჩაღი კაცია ის წემდეგი, მსგავსი მშენებარე მცველის.13 ღამე მშვიდობისა, სერ, კარგად იყავით! (მიღის).

ბაბი. მსგავსი მშენებარე ციხის მცველის (თითქოსდა ტკბილ ქლიავს იგემებს) ო-ო-ო-მ (ჩაიწერს) ხობადამოსხმული ქალი ფეხბურთით გამოდის სასახლიდან და ტერასს მიჰყვება, მიინარე შოდის.

ბაბი (თითქოს იბანდეს, ისე უსვამს ხელს ხელზე) გამშორდი, წყურთლო ლაქიავ,14 გამშორდი-მეთქი. ხაქმეს აფუჭებ, ეს რა წაგისვამს ჩემთვის. ღმერთმა ერთი სახე მოგცათ, თქვენ მეორეს იყეთებთ.15 სიკვდილი გახსოვდეს, დედაკაცო, სილამაზეს ნუ მისტირის. მთელის არაბეთის სურნელება16 ვერ გაშხანს ტიუდორის ხელს.

ბაბი. „მთელი“ არაბეთის „სურნელება“ „სილამაზეს ნუ მისტირის!“ „სილამაზეს ნუ მისტირის!“ მთელი პოემა ამ ორიოდ სიტყვაში. ჩემი მარია ეს არის? (ქალს) რა უცნაურ ხმაზე ლაპარაკობ. პოეზიასა და შენ პირველად გზედვით ერთად. ავად ხომ არა ხარ? მოდინარ თუ მოესვენები. მარია! მარია!

ბაბი (ექსპანსივრე გაისმის) მარია! მარია! ვინ იფიქრებდა, რომ დედაკაცს იმდენი სისხლი ექნებოდა.17 ჩემი ბრალი, თუკი მრჩევლებს ასე მოსწყურებიათ სისხლი? ფუი! ქალი რომ იყოთ, ასე არ ვასვრიდით იატაკს. ასე ნუ წამოსწვით ამ დედაკაცის თავს, ხელოვნური თმა აქვს. კიდევ ერთხელ უნდა გითხრათ. მარია დედაკაცულია და ვერ წამოდგება,18 ამ დედაკაცის შიში აღარ მაქვს, ტახტზე მოძვრება, იმისი ადგილი კი კაცის მუხლზეა, მტეი არსად. რაც მოხდა, მოხდა. დაწვით, დაწვით!19 გა, გამეტყლეთ, ფუი! დედოფალია და რა ჭორფლიანი!20

ბაბი (იმის მხარს წაიტანება) მარია, გძინავს თუ რა არის? ქალი იღვიძებს, შეკრთება და კინაღამ გონს არ კარგავს. კაცი ხელს შეაშველებს.

ბაბი. სადა ვარ? შენ ვინა ხარ?

ბაბი. რა დაგიზავე. ვიღაც სულ სხვა მეგონე მთელი ეს ხანი. ჩემი მარია, ჩემი საყვარელი.

ბაბი (გაფიქრებული) რეგენო შენ, რაებს მიხედავ?

ბაბი. ნუ გამტაცებთ, ქაბახტონო. ჩემი საყვარელი ყოვლად ღირსეული ქალია. მაგრამ თქვენსაგან კარგი გამოთქმა არ აქვს, „მთელის არაბეთის სურნელება“ დიდებული ნათქვამია, კარგად და მშენებარედ წარმოთქმული.

ბაბი. თქვენ გელაპარაკებოდით ახლა?

ბაბი. დიახ, ჩემო მშვენიერო ქაბახტონო, როგორ არ ვახსოვთ?

ბაბი. მძინარე შოვდილი.

ბაბი. ხუთ ასე მძინარე იარეთ, ლამაზო.

რადგანაც ამ დროს თაფლივით ტკბილად მოსაუბრობთ.

ბაბი (ცივი მედიდურობით) იცით თუ სარ, სერ, ვის ელაპარაკებით ასე ბრყვულად?

ბაბი (მედვრად) არა, და არც მინდა იცოდეთ. სამეფო კარის ბანოვანი უნდა იყოთ, მე შგონია, მხოლოდ ორი ჭურის ქალები არსებობენ, ქალები საამური ხმით, ტკბილი ჟღერტულით რომ გვატკობენ და კაქანის მოყვარულნი, ესენი ჩემი ოცნების საგანი ვერ იქნებანი. თქვენმა ციურმა ხმამ მომაჯადოვა. ცოტა ხნით ნუ მომასწინებთ იმის მუსიკას.

ბაბი. სერ, ძალიან გამხედვი ბრძანდებით. გთხოვთ, რომ ჭერედ არ გაიკვირვოთ და...21

ბაბი (ხელს აწევს და შეაჩერებს) „გთხოვთ, რომ ჭერედ არ გაიკვირვოთ...“

ბაბი. ბრყვო! კიდევაც დამცინით?

ბაბი. ზუსიკის ბრალია. თუ გენიში? როდესაც კარგი მუსიკოსი მეტრის შენც გინდა იმღერო და იმღერო მანამ, სანამ არ დაისწავლი და არ დაიშახსოვრებ იმ დიდებულ მელოდისა. „გთხოვთ, რომ ჭერედ არ გაიკვირვოთ...“ ღმერთო! კაცის გულის მთელი ამბავია მოთხრობილი ამ ორიოდ სიტყვით; ჭერედ არ გაიკვირვოთ, ჭერედ არ გაიკვირვოთ! (ფიცრის ნაჭერს ამოიღებს) როგორა თქვით, „გთხოვთ, რომ ჭერედ არ გაიკვირვოთ...“

ბაბი. უფრსა სტრის ნ „ჭერედ“. მე ასე ვთქვი: „გთხოვთ, რომ ჭერედ არ გაიკვირვოთ...“

ბაბი (სწრაფად) გთხოვთ, მოი, გთხოვთ, გთხოვთ, გთხოვთ. ჭანდაბს ჩემი მესხიერება, ჩემი უბადრუკი მესხიერება. ახლავ უნდა ჩავიწერო (წერას იწყებს, მაგრამ შეჩერდება, მესხიერება ღალატობს მას) როგორა სთქვით? ჩემს უფრს მოსწვდა სანამ ჩემი ენა უშნოდ წარმოთქვამდა ამას.

ბაბი. თქვენ სთქვით, არ გაიკვიროთ. მე კი, არ გაიკვირვოთ-მეთქი.

ბაბი. არ გაიკვირვოთ (ასწორებს) კარგია! (მგნებარედ) ახლა კი ჩემი უნდა იყოთ, არ გაიკვირვოთ და არც გაიკვიროთ.

ბაბი. ღმერთო ჩემო! ჩემი სიყვარულის იმედი გაქვს, ვარწარო?!

ბაბი. რას იზამ, სიყვარული თქვენი მოგონილია, მე უნდა თქვენი ფერბით მოგძიდვინათ იგი. მე არ შემიძლია არ შევიყვარო ახული, ვინაც ასე ეხნის სიტყვის მადლი. ღვთისურად სრული კშნისებელი...22 არა, ეს უკვე საღდაც მაქვს ნათქვამი და სიტყვიერი სამოსელი ამ ჩემი სიყვარულისა სულ ახალთახალი უნდა იყოს..

ბაბი. ძალიან ბევრს ღკპარაკობთ, სერ. ნება მიბოძეთ ვაგაფრთხილოთ, თავად მე უფრო ბევრს მივდებენ უფრს და ნაკლებად მიხედება ქადაგების მოსმენა.

ბაბი. ჩვეულებრივი ამბავი უნდას იყოს ეს

იმათთვის, ვინც ასე საპაშურად მტკავრდებიან. თუმცა თქვენი ენა ანგელოზისებრია, სწორედ-
დაც ასეა, მაგრამ იცოდეთ, სიტყვის შეფუ
შე ვარ...

ქალწი. შეფო, ჰა!
ქალწი. დაბაჟე, საბრალო არსებანი ვართ
ჩვენ, კაცები და დედაკაცები...

ქალწი. რას ზედაც დედაკაც მეძახი?
ქალწი. მტკად ღირსეულად როგორ უნდა
მოგმართო? კიდევ როგორ უნდა შევძლო
თქვენი შეყვარება? თუმცა სულაც შეგიძლი-
ათ უარყოთ ეს სახელი, ახლა არ გითხარით,
საბრალო არსებანი ვართ ჩვენ-მეთქი? მაგ-
რამ კი უნდა იყოს რაღაც ჩვენი მხსნელი ძა-
ლა.

**ქალწი. დიდ მადლობას მოგახსენებთ ამ
ქადაგებისთვის, სერ. კი მაქვს იმედი და ვი-
ცი ჩემი მოვალეობა.**

ქალწი. ქადაგება ეს არ არის, ცხოველი ჭე-
შმარობაა. ძალა, რომლის შესახებაც ვითხა-
რით, ეს არის ძალა უცდავი პოეზიისა. თქვენ
უნდა იცოდეთ, მსუბთალია ეს წუთისოფელი
და ჩვენა ვართ მატლები, მაგრამ თუ ამ მსუბთალ
წუთისოფელს მოვრთავთ სიტყვების სამოს-
ლით, ჩვენ შევიცვლებით და სულერი ჩვენი
დაც ამოდლებიან და მირიადი ყვაილი და-
ფარავს მიწას.

**ქალწი. თქვენმა მირიადმა სიტყვამ შერყვნა
ეს ბაღარი. უცნაური ბარტ სწორედ. ზომი-
ერი უნდა იყოს საუბრის ზანს.**

ქალწი. თქვენ ამას ბენევიტუზ ამბობთ.

ქალწი. ეს ბენი კი ვინლა?

ქალწი. სწავლული ქვისმთელი, ვისაც ასე
ზგონია, ზეცა ახლოსაა იმის კიბის თავთან და
ამიტომ ფრენას მიშლის. მე თქვენ გეუბნებით,
ჩერ კიდევ არ შექმნილა სიტყვა და არ თქმუ-
ლა სიმღერა, იმდენად დიდებულია და მომჭა-
დობი, რომ გაზარით სიყვარულსა და ზე-
ობას. მკრებელობაა ამის უარყოფა, განა თქვენ
არ გასწავლიდნენ, რომ პირველად იყო სიტ-
ყვა²⁴ და ეს სიტყვა იყო ღმერთთან ერთად?
უფრო მტკადაც, ვიდრე თავად სიტყვა იყო
ღმერთი?

**ქალწი. ფრთხილად იყავით, კაცო, წმინდა
წიგნებს თუ ახსენებთ. თავად დედოფალია ახ-
ლა ეკლესიის მეუღე.**

ქალწი. თქვენა ზრდადებით ჩემი ეკლესიის
მეუფე, როდესაც ისევ ისევე ამბობთ. „მთე-
ლის არახეთის სურნელებსა“ განა დედოფალს
შეუძლია ასე თქმა. გამიგონია, ის კარგად უკ-
რავს კლავისინზე. დაე დამოკრას და მე იმის
ხელს ვეამბორები. მაგრამ მანამ კი თქვენა
ხარო ჩემი დედოფალი და მე უნდა თქვენს
ტურებს ვეამბორო, რაკილა შვება მოანიჭეთ
ამ მუსიკით ჩემს გულს (მოეხევა).

**ქალწი. რა თავხედობაა გამეცადე თუ სი-
ცოცხლე არ მოგძულდები.**

შევეგრძელები ქალი წელში მოხრილი ფეხა-

რეფით მოიპარება იმათ უკან ეითარცა კაკაბი
დაინახავს მათ და გამძინეარებული გასწორ-
დება, ისევეტება, ევეით უფრს მიცვდება.

ქალწი (ვერ ამხნევს შევეგრძელები ქალს) მაშინ
ის მაინც ჰქენით, თქვენი გულის ფეფოქა ასე
ხელს ნუ მიაყნალებს. ანდამარცხით მოწიდავთ,
ვერა და ვერ მოვცილდებით. ქანწირულნი
ვართ თქვენ და მე, ვერავითარი ძალა ვეღარ
დგავამორებს.

**შავპერმანნი ქალწი. აბა ერთი ვნახოთ,
მატყუარა ძაღლო, შენც და ეს შენი ბინძუ-
რი ძუენა (ორი ძლიერი დარტყმით დააცილ-
ებს იმათ, მაგრამ კაცს ბედო არ გაუღიმებს,
ქალის მარჯვენა სწორედ იმას მოხედება და
ქვაფენილზე დაანარცხებს) ორივემ მიიღეთ
რაც გერგებათ.**

**ლაბადამოსხმული ქალწი (გააფთრებული
პოსიკრის ლაბადას და თავის შეურაცხყოფელს
დაჰქვერდება მუფური მრისხანებით) სახელ-
მწიფო ლალატი**

**შავპერმანნი ქალწი (იცნობს მას და თავ-
ნარდაცემული მუხლებზე დაეცემა) უილი, მე
დავიღუბე. ხელით შევეზე დედოფალს!**

ქალწი (ლირსეულად წამოღება, რამდენად-
აც ეს შეუძლია ასე უგეანოდ დაეცემულს)
დედაკაცო, შენ შეგებ უილი შამსპირსი!!!
**დედოფალი ელიზაბეთი (გაოცებული) რა
უბედურებაა!!! უილიამ შექსპირს გაპკრეს
თურმე. მერედა ვინ კაკაია ბოზ-როსიები,
ტრფილის მოყვარულები, მანანალები, გა-
რეწრები დამწრინა აქ დამე-ღამე, ჩემს სახა-
ლეში, და უილიამ შექსპირს რას მიქვიან?**

**შავპერმანნი ქალწი. მსახიობია ერთი, მე-
ფეო, ოპ, ნეტავი ხელი მომტეხდა...**

**დედოფალი ელიზაბეთი. ასეც იქნება, ქა-
ლბატონო. ის თუ მოგაფიქრდათ, რომ შეიძ-
ლება უთავოდაც დარჩეთ?**

**შავპერმანნი ქალწი. უილი, მიშველე, ჰაი,
მიშველე!**

**ელიზაბეთი. გიშველის კარგი მშველელია,
ჩემს მზეს ვფიცავ! ახნაურიშვილი მაინც მეგ-
ონა ეს კაცი, რადგან კი მქონდა იმედი, თუ-
ნდაც სულ უნამუსო ჩემი ბანოვანი ჩირქს არ
მოსცებდა სამეფო კარს, არ მიეცემოდა გარ-
ყვნილებას ვიდაც მდაბიო მსახურთან.**

**შემსპირი (აღფითებული, ძლივს წამოდ-
გება ფეხზე) მე ვარ შთამომავალი სტრეტტო-
რდელი შექსპირებისა, არდენა გვარის²⁵ ვა-
ხლდათ დედაჩემი. მდაბიოო! დაფიქრდით რა-
ხაც ამბობთ, დედოფალი.**

**ელიზაბეთი (გამძინეარებული). რაებს მი-
ქარავ? რა დაფიქრდე? ჰეკუს გასწავლი...**

**შავპერმანნი ქალწი (მუხლებიდან წამოდ-
გება და იმათ შუა ჩადგება). უილი, ღვთის
გულსთვის, ნუ აბრაზებ. დაგვბოცავს. დე-
დოფალი, უფრს ნუ უგდებთ.**

**შემსპირი. თუნდაც შენი სიცოცხლის გუ-
ლისთვის, მარია, ჩემსას ნულარ ვახსენებთ,
ვერ მივღლაქუცები მონარქს, რომელმაც ვა-**

ტივით არ მოიხსენია ჩემი გვარი. მე არ უარყოფ, შამას ბოლოს ხელი მოეცარა და გადატაკდა; მაგრამ კეთილშობილი სისხლის კაცმა ვაქრობა არ იკადრა. ვალებს არც არასადროს გაქცევია, თუმცა კი გადახდა არ შეეძლო, ყველამ იცის, თამასუქების გაცემას არ ერიდებოდა. ზოდა, სწორედ ამ თამასუქებმა დააღუპეს, რაკი მიწვრილმანებებს ჩაუვარდათ ხელით.

მლიწაბამი (ბირკუშაღ) ვფიქვით თქვენი მამისა სულ მალე გაიგებს თუ როგორ უნდა მოიქცეს ჰენრი მერვის ასულის წინაშე.

შემაპირი (არა დეტყობა რა) ის უწყის კაცი რა სახსენებელია სტრეტფორდელ წარჩინებულთან ერთად. ჯონ შექსპირს მხოლოდ ერთხელ დაუწერია ჯვარი. ექვსჯერ იქორწინა ჰენრი ტიუდორმა. კიდევაც უნდა გრცხვენოდეთ ამ სახელის მხედვას.

შაბვრამანი ძალი (ერთხმად შეჰყვირებენ) უფო გევედრები... რას მიხედვ, ძაღლო...

შემაპირი (გააწყვეტინებს) საიდან იცით, მეფე ჰენრი შამა იყო თქვენი?

მლიწაბამი (არა) **შაბვრამანი** ძალი. ეშმაკსაც წაუღიხარ, მე შენ... (წარმოთქვამს კბილთა ღრქენით და შეჩერდება). ქუჩა-ქუჩა მათრევენ მათრახის ცემით, ოპ, ღმერთო, ღმერთო!

შემაპირი. თავად განსაჯეთ, დედოფალი წარჩინებული ვახლავარ და უდავოა ჩემი წარმოსავლობა. მე უკვე გაგზავნილი შავცხ მოთხოვნა, უნდა მომცენ ის ორდენი, რომელიც მიეუთვნის. შეგიძლიათ სთქვათ, უნდა ასე იყოს?

მლიწაბამი (თავს ვეღარ იკავებს) კიდევ ერთი სიტყვა, და მე საკუთარი ხელით დავიწვებ რასაც ქალაიი გაასრულებს.

შემაპირი. ნამდვილი ტიუდორი თქვენ არა ბრძანდებოთ, ამ ცრუპენიტლას ისეთივე უფლება აქვს სამეფო ტახტზე როგორც თქვენი, ინგლისის მეფედ როგორღა აღზვედეთ? გონება-გამგრილობის წყალობით თუ სიბრძნეა თქვენი მწე და მშველელი და ქრისტიანული სამუაროს მესვეურნი ველარ მოგწვდათ? არა. ხეიდა ამ თაფიდათავი და მწვილავ ქალსაც შეიძლებადა ასე გამართლებოდა, ბუნების ზუსტურია თქვენი ეს დიდებული ენითუთქმელი სილამაზე (ყლიზაბეთს უკვე მუშტი ჰქონდა ზეაღმართლო, რათა დაეკრა, და ჩამოეშვარებდა) მიზეზი ეს არის და მამრნი თქვენს ფერხით არიან და სიშვიდრეს თქვენი ტახტისას ესაძირკვლება შეუშურარი კლდე იმათი ამავი ჩულების, ქვის კუნძული ვენების წიაღში. აი ზემი სიტყვა, დედოფალი, მწირი და უბრალო, თქვენდამი მოძღვნილი. ახლა კი იყოს ნება თქვენი.

მლიწაბამი (ღირსეულად) ბატონო შექსპირ, თქვენი ხელი, რომ გულმოწყალებ დედოფალი ვარ. მიპატიებია, რაკი ვიცო თქვენი მდებარე ჩამოშავლობის აზზა. შვარამ უნდა გა-

ხსოვდეთ, თუნდაც მართალია სიტყვები არ უთხრათ (დედოფალს მეთქი, ამას არ უნდა ზობ. რადგან თქვენ სულ სხვა აზრი გაქვთ ამის შესახებ) ქალწულს.

შემაპირი (პირდაპირ) ჩემი ბრალი არ არის თქვენი სიქალწულე, დედოფალი, ჩემდა საუბედუროდ.

შაბვრამანი ძალი (ისევე თავზარდაცემული) წყალობა ჰყავით, დედოფალი! ნუღარ გააგრძელებთ ამ კაცთან საუბარს. ენაზე კბილის დაქერა არ შეუძლია. ხომ გაიგონეთ, რამითხრა, ცრუპენიტლო. თქვენი უდიდებულესობის თანდისწრებოთ.

მლიწაბამი. თქვენს ამბავს თუკი იკითხავთ, ქალბატონო. მინდა ვიცოდეთ, ასე გვიან ამ სახელეში რამ მოგუყვანათ, და ამ მსახიობმა ასე ჰკუთა როგორ დაგაპარგინათ, რომ შეურაცხუვათ თქვენი მეფე.

შაბვრამანი ძალი, დედოფალი, თქვენი შეწყალების იმედი მაქვს...

შემაპირი (იქედნურად) ხა!

შაბვრამანი ძალი (ჭარბით). ჰო, მე კი დავიხსნი ჩემს სიცოცხლეს, შენ კი რა გეშველება, ვისაც სჭერა სიტყვებისა და ლექსების ქაღალქობის... მისხინეთ, დედოფალი, ვფიცავ, აქ იმითმ მოვედი, რომ სამუდამოდ დაეცილდეთ ამ კაცს. ჰოი, დედოფალი, თუკი თქვენ მოსურვებთ ვაიფოთ რა არის ტანჯავება, ამ კაცს უნდა მოუსმინოთ, დიდიცაა და პატარაც ამავე დროს. შეგბოკავთ. სულში ჩავიძვრებათ, გულს აგჩიუებთ. სისხლიან ცრემლებს მოგვკრით თვალებზე და მერე ლაქუითი მაღამოდ დაემათ თქვენს ქრისტობებს და ვერა ძალა ვერ აღუდგება იმის ცდუნებას.

შემაპირი. ლაქუითო (მუხლებზე დაეცემა) ოპ, დედოფალი, თქვენი მეფური ფერხით იყოს ჩემი შეცოდებანი. უნდა ვადიარო. ენაკვიმატი ვარ, ვარ გაუთლელი, ვმკრებნლომ თქვენი მეფური უდიდებულესობის წინაშე მაგრამ, ჰოი, ჩემო მეუფავ, ნუთუ გელაქუცებოთ?

მლიწაბამი. მე ამას არ ვამბობ. პირდაპირხართ და ეს მსიამოვნებს.

შემაპირი მადლობით წამოდგება.

შაბვრამანი ძალი. დედოფალი, ის ახლაც გელაქუცებათ თქვენ.

მლიწაბამი (რისხვით წამოდგება) რაო ეს ასეა?

შემაპირი. დედოფალი, ეკვიანობს ეს ქალი. და ღმერთი იყოს ჩემი შემწე, არც თუ უსაფუძვლოდ. ოპ, თქვენ ბრძანეთ, გულმოწყალებ დედოფალი ვარო, მაგრამ რაოდენი სასტიკი იყავით, როდესაც აქ მნახეთ და არ განიცხადეთ თქვენი მეფური უდიდებულესობა და როგორ შემოძლია შევეგუო სიშავეს თმებისას, სიშავეს თვალებისას, სიშავეს სახისას ახლა, მხილველი ქეშმარიტი მშვენიერების და ჰეშმარიტი ბრწყინვალეების?

შავგვრემანი ქალი (ნაწყენი და სასოწარკვეთილი) ათჳერ მანც შემოშვიცა, სულ მალე შავგვრემან ქალებს ეთაყენებთან ინგლისში და არა წითურებსო (შექსპირს, გაკაპსებულს). რაო, არ ვითქვამს თუ? მოი, ცრუ ხარ და ავტა. დაივალდე, მტეი აღარ შემშილია, ხან გაღმერთებს და ხან კი მიწასთან გამასწორებს. სარცხვილით აღარ ვარ, როგორ დავმინიერე თავი და ეს კაცი შევიყვარე, ვისაც ამბავი ავას უწანავს არ გააკარება და რომელმაც საქვეუნოდ გამომატენა, თავის პიენებში სამასხაროდ გაიხადა ჩემი სიყვარული და თავი მომტრა — ისეთი სონეტები მომწერა, პათოსანი კაცი ამას როგორ იკადრებდა და ხელს როგორ მოაწერდა. თავგზა მაქვს არეული და არც ვიცი რას ვუუბნები თქვენს უღიდებულეობას, მე უნდა ყოვლად ბედერული მას ვუყურებდე...²⁶

შეძახირი. „ოჲო როგორც კქნა, გაჭირვებამ მუსიკალობა მოანიჭა მენს ტურებს, მე უნდა ყოვლად ბედერული მას ვუყურებდე“ (ჩაიწერს).

შავგვრემანი ქალი. დედოფალო, გვედერებით, უნდა წავიდე. მრცხვენია და ვიტანჯები, ტყუას ვკარავ. მე..

მლიჩხაბთი. წადი (შავგვრემანი ქალი ცლილობს ხელზე ეამბოროს) არ გინდა. წადი (შავგვრემანი ქალი გაოგნებული მიდის) თქვენ სახტყად მოექცეთ ამ საბარალო და ნაწქალს, ბატონო შექსპირ.

შეძახირი. სახტყი მე არა ვარ, იუპიტერისა და სემელეს²⁷ ამბავი თუ გახსოვთ. ჩემმა ელვარებამ შეაჭირვა, ველარ ვუშველი.

მლიჩხაბთი. თავდაჭერებული ბრძანდებით და თქვენს დედოფალს ეს არ მოსწონს.

შეძახირი. ოჲ, დედოფალო, მე არ მინდა ჩახველებით შეგახსენოთ ერთი პატარა პოეტის არსებობა და მცირედანვე მაინც წარმოგადგინოთ ჩემი შთაგონების ძალა, და ამით ჩრდილი მივაყენო თქვენს ბრწყინვალე მმართველობას. მე ნათქვამი მაქვს, „როცა მეფეთა აჯლდამებიც წარიხტევა“, მაშინ აღარ იქნება ის სიტყვები, რომელთაც წარმოშიჩენია სამყაროს დიდებულება ან უღიმღამობა ჩემი სურვილებისა. თანაც, კი მინდოდა ვყოფილიყავი თქვენს ფიჭებში საკმაოდ დიადი და დამემხახურებინა თქვენი ყურადღება.

მლიჩხაბთი. მაქვს იმედო, ის ყურადღება, რომელსაც თქვენ მთხოვთ, არ შეურაცხყოფს ქალწულ დედოფალს, სერ, არ გენდობით, უკან დახევა არ გიყვართ და უნდა გახსოვდეთ, თქვენი წოდების კაცმა (გუუბნებით ამას და სულაც არ მინდა ვაწუენინო თქვენს ოლდერს მენ მამას) შორს არ უნდა შეტაკოს.

შეძახირი. ოჲ, დედოფალო, აქ კი მოვითოკავ ჩემს გრძობებდა, მაგრამ გვეცხებით. ნეტავი შემეძლოს და მსახურ ქალად გადაგაქციოთ და მაშინ თქვენი დედოფლობა და სიქალწულე იმდენ ხანს გახტანდა. რამდენიც

მოუნდებოდა ელვის გაელვებას, მდინარეზე და რაკილა დედოფალი ბრძანდებით და თქვენთვის სულ ერთია გინდ მე ტყუო და გინდ ფილიპე ესანელა²⁸ და გინდ სხვა ვინმე მოკვდავი მამაკაცი, იძულებული ვარ თავი დავიყო, რამდენადაც ეს შემიძლია, და მხოლოდ თქვენი მეფური მოწყალება ვთხოვოთ.

მლიჩხაბთი. მეფური მოწყალებასაც მთხოვთ უკვე სხვებივით თქვენც კარისყვაცი ხდებით. მიეღვტვით ზეობას.

შეძახირი. „მიეღვტვით ზეობას“. თქვენი ნებართვით, სწორედ დედოფლის შესაფერისი სიტყვებია (უნდა ჩაიწეროს)

მლიჩხაბთი (ფიცრის ნაპერს გამოსტაცებს) გული გამიწყალა ამ თქვენმა ფიცარმა, სერ. იმიტომ კი არ ვარ აქ, რომ თქვენი პიენები თქვენს მაგივრად მე დავწერო.

შეძახირი. აქა ხართ და სჩქეფთ შთაგონების წყაროსავით, დედოფალო. თქვენ ამისთვის ხართ მოწოდებული, მაგრამ ჩემი თხოვნა ასეთია, სახსარი გაიღოთ, ავკიშენოთ დიდი სახლი, სადაც ითამაშებენ, ნავთ, თქვენი ნებართვით, შეიძლება ასეთი სახელი გამოვუძენო იმ სახლს, ეროვნული თეატრი, რათა დავმოძღვრო და დავატმო ქვეშევრდომები თქვენი უღიდებულეობის.

მლიჩხაბთი. მაგრამ სერ, განა ცოტა თეატრია ხენსაიდა და ბლეტრაიტირ²⁹?

შეძახირი. დედოფალო, იმ საწყლებსა და სასოწარკვეთილების დაარსებულთა, ვისაც ესლა ადარდებთ, როგორმე ლუქმა-პური იშოვნონ, და ტუტუცი მაყურებელი მავთო, აძლივენი იმას, რაცა სურთ. იმათ ის მოსწონთ, იცის ღმერთმა, რაც არ აღუმაღლებს სულს, არც ცოდნას შესძენს, ჩვენი ეკლესიისა ან იყოს სწორედ, იქ ხალხს ძალით თუ შერით, თუმცა კი მათი კარი დიაა და არც საფასურს სთხოვენ იქ შესასვლელად. და თუკი სანახაობად აქვთ მკვლელობა ან შეთქმულება, ან კარგი უმწველიყავი კაბით, ან ამბავი გარყვნილთა ცხოვრებისა, მხოლოდ მაშინ გაიდებენ თქვენი ქვეშევრდომნი გარკვეულ თანხას ნიჭიერი მსახობების შესანახავად, და შეიძლება იმათ კიდევ დარჩეთ საშოლისთვის. ამის დახტურად ეს უნდა გათხარათ, მე დავწერე ორი დიდებული და ჩინებული პიენა, რომლებითაც ქალები წარმოვაჩინე, ამაღლებულნი სულთა და დიდებული შიწნებით, ისეთები, თქვენი უღიდებულეობა რომ ბრძანდებით. ერთი არის კარგი მკურანე, მეორე კი მხვეალი ღვთისა, აღსავსე სათნოებითა და სიკეთით,³⁰ აგრეთვე, ერთი სუსტი, უსუსურა წიგნიდან გამმოვიდე ორი ამბავი, ერთია ქალზე, ვინც მამაკაცის ტანსაცმელი გამოწყობილი უფვანოდ ეთამაშება იმ კაცს, ვინც მოსწონს, ის კი ადგება და მაყურებელს ამით გაართობს, ვიდაც ფალავანს დაჰკრავს და ძირს დასტემა; მეორე კი იმ ქალზეა, რომელიც გაუთავებელიც და ურცხვად ეჩურჩულება თა-

ვისივე წრის ვაჟბატონს. მე დავწერე ეს, რათა ხელი გამეშართა ჩემი მეგობრებისათვის და, ამავდროს, უნდა ვაღიარო, მე მძულს ასეთი სისულელეების წერა და ისინიც ვისაც ეს მოსწონს.

ერთს დავარქვი „როგორც გინებოთ“ და ვგულისხმობდი იმას, რაც მე არ მნებავდა, შეორეს კი „აურწაური არაფრის გამო“, რაც ასეა ქვეშარტადაც. ხოლად, ამ ორმა მდაბლმა პიესამ სცენიდან განდევნა თავისი უფროსი ლირსული თანამომენი და ვეღარ გამოქარებია აქაურობას ის ჩემი მეტრანალი ქალბატონი, რაილა ასეთ ლირსულ ქალებს არ სწყალობენ ჩვენს ქალაქში. ამიტომ, უმორჩილესად ვთხოვთ, თქვენო უდიდებულესობავ, გაილთ ხახხარი, რათა შეიქმნას ისეთი თეატრი, სადაც დაიდგება ჩემი პიესები, მათგან რომელიც უნდა ნახოს ისინი და კი არის მოკლებული ამის საშუალებას ჩვენი ქალაქელი ვაჟების გამო, იმთა ურჩევნით დაღან უარისი, ვიდრე უკეთესი. თქვენი შეწყვიტით მხენომა შეინიჭებთ იმთა, ვისაც ნამდვილად შეუძლია პიესების წერა და ახლა თაკილობენ და ეს ასპარეზო უღირსთა სათარეშოდ გამხდარა, ბევრს ვერაფერს შესძენენ ისინი თქვენს მიგზობას. პიესების წერა დაიდი საქმეა, რადგან ეს ხელოვნება შემოქმედებს ხალხის გონებასა და გრძნობაზე და მრავალს სცენაზე ნანახთა და გავგონილთ გადააქვს ნამდვილ ცხოვრებაში, რომელიც თავის მხრივ უდიდესი სცენაა. დიდი ხანი არ არის ვასული მას შემდეგ, თქვენი იცით, რაც ეკლესია მოძღვრავდა ხალხს წარმოდგენების მეშვეობით, არცენებდნენ სასწაულებს და მოწამეთა ცხოვრებას, დიდი წარალი ნახა ეკლესიამ; ამას ხელი შეუწყო თქვენი მეფური უდიდებულესობის მამის პოლიტიკამაც. ასე რომ, თეატრს მოკლდა მათი წყალობა და საწყალო მსახიობები და წუწკი ვაჟები გახდნენ მისი მენივეურნი, რომლებსაც თავისი ქიხის დარდი უფროს აქვთ, ვიდრე თქვენი სამეფოსი. ახლა კი უდიდებულესობამ უნდა განაგრძოს ის კეთილი საქმე, რომელზეც ხელი აიღო ეკლესიამ და აღადგინოს ღირსება თეატრალური ხელოვნებისა და მიანიჭოს მას ის ოდინდელი მნიშვნელობა.

მლიჩხაბიძე. მე მოველაღარაქვი ამის შესახებ ჩემს ლორდ-ხანთანადარს,

შეძსპირი. მაშინ დადლუპულვარ და ის არის, ქალბატონო, რადგან ვის უნახავს ლორდი-ხანისდარი, რომელმაც რამე გაიღოს იმაზე შეტი. რაც დაუდგენია თქვენს შთავრობას, თუკი ომის საჭიროებამ ან საკუთარი დისშვილისთვის ჭამაგირის დანიშვნამ არ მოითხოვა.

მლიჩხაბიძე. ბატონო შექსპირ, სრულ ქვეშარტებას ამბობთ და მეც, არა შემძლია: რა. ჩემს მოსხვენიარს პურტიანებს ვერ ვაწუწუნებ და ვადასახადის გადაშბდელებს ვერ შევანაზენებ თეატრებს. აიასი რამეა გასაკე-

თბელი აქვე, ღონღონში, ვიდრე სახელმწიფო წაწინიდან გამოიქნებოდალს თუნდაც ერთი პენი თქვენი პოეზიისთვის. მე გუზუნებო, ბატონო უილი, შეიძლება სამის წელიწადი გავიდეს და იქნებ უფრო მეტიც და მხოლოდ ამის შერე მიხვდებიან ჩემი ქვეშევრდომები, მხოლოდ პური არ არის არის ჩვენი ცხოვრების და ამის გარდა სჭირდებათ სიტყვაც, რომელსაც წამოთქვამს დეოთეატრიც მაღლს და წიარები კაცო. მაგრამ იხანად თქვენ და მე მტვერი ვიქნებით ცხენების ფლოკვებქვეშ, თუკი კიდეც იქნებიან მაშინ ცხენები და მხედრებიც, რომლებმაც უკვე შეიძლება ფრენისწავლონ ან დროისთვის. შეიძლება ასევე მტვრად იქცეს თქვენი შემოქმედება.

შეძსპირი. წარუვალი იქნება ის, ქალბატონო, ამავნე უ იდარდებთ.

მლიჩხაბიძე. შეიძლება, მაგრამ ერთი კი ვიცი (რადგანაც ვიცნობ ჩემს ქვეშევრდომებს). ვიდრე ქრისტიანული სამყაროს სხვა ქვეყნები, ვიდრე თვით ბარბაროსული მოსკოვით და დაბები ბრიუვი გერმანიებისა არ დაიწყებენ თეატრების სახელმწიფო ხახხარით უნახვას, ინდოისის ეს არ მოხდება და თუკი ეს მოხდება, მხოლოდ ამიტომ, ჩემი ქვეყანა ვერ უაყოფს მოდას და ბრმად და მორჩილად გააკეთებს იმას, რასაც სხვანი შევრბიან. მანამ კი ისა მქენით, რაც თქვენთვის სწორს, დადვიტო ის ორი პიესა, შემადრწუნებლად ცუდი რომ არის და უარები არც დაგიწერიათ რამე, მაგრამ თქვენი თანამტემაულიც, დამიჭერთ, თვცხადადებულ მტიციებას მოწყვებიან, საუკეთესოა თქვენს შემოქმედებაში. მაგრამ ერთს კი გიტყვით, ჩვენი ქვეშევრდომებისთვის რომ შემემლოს მიემართა საუკუნეების შერე, გულისითა და სულით ამას ვუსურვებდი, შეგესრულებინათ ამ კაცის სურვილი; რადგანაც სრულიად სწორად უთქვამს შოტლანდიელ მგოსანს, ხალხის სიმღერების შემქმნელი დიონდია თავად კანონების შემქმნელზე. ასევე შეიძლება ითქვას ინტერმედებსა და პიესებზე (საათო პირველ მეოთხედს დაკრავს. გუშავი ბრუნდება) ახლა კი, სერ, ის დროა, როცა ქალწულ-დღეოფაღს ქვეშაგებში მოხვენება უფრო შეეფერება და არა საუბარი უთაგხედისთან იმის ქვეშევრდომთაგან. შეი, ვინ არის მანდი! ახალმ ვინ სდარაჯობს დღეოფლის მუღრობებს?

გუშპირი. მე ვარ, თქვენო უდიდებულესობავ.

მლიჩხაბიძე. ხოლად, მომავალში უფროს უკეთ უნდა შეასრულო შენი მოვალეობა. შენ გამოატარე ძლიერ საშიშო პიროვნება ჩვენი სამეფო დარბაზის კართან. გაიყვანეთ და მერე მაცნობეთ, როდესაც საიმედოდ ჩაქტავთ ალაყავის კარს, რადგანაც ვერ გავბედავ სამოსლის გზადს, სანამ ჭიშკარი არ აღიმართება ჩვენ შუა.

შეძსპირი (ხელზე ეამბორება) სხუილი

ჩემი გაივლის ამ კოშკარს და სიბნელენ ჩაეხვევა, მაგრამ თქვენ გამოგყვებით ჩემი ფიქრები.

მლიჩაბაძე. რწმ? ჩემს ხაწოლამდე შემასპირი. არა, ქალბატონო, თქვენს ლოცვებს მოეახლება და გსოვთ ამ დროს გაიხსნეთ ჩემი თვატი.

მლიჩაბაძე. ჩემს შთამომავლობას მემართავ ამ ლოცვებს. თქვენც უნდა მოიხსენიოთ ღმერთი. ღამე მშვიდობისა, ბატონო უილი.

შემასპირი. ღამე მშვიდობისა, დიდო ელიზბეთი. ღმერთო, შენ დაიფარე დედოფალი მლიჩაბაძე. ამინ.

ქალი თავის ღარბაზეებს მიაშურებს, კაცი კი გუშავს თანხლებით იმ კოშკარს, რომელიც ბლექფრაიერისს არემოდაპოში გადის.

შენიშვნები:

1. შექსპირის სონეტების გმირი — უცნობი მანდილოსანი. ასე, მაგალითად, ატყუილად როდი მესაზღვრება თმა გიშრანი, ვიცო, ერთი ნეტარება ამ ქვეყანაზე: შევეკრებან ქალის შავი თმების შმაგი შრიალი“ (სონეტები, 131, თარგმანი რევაზ თაბუკაშვილის)
2. უაიტპოლი — XVI-XVII სს. სამეფო რეზიდენცია.
3. ადამი, ბენვოლიო, აჩრდილი — შექსპირის პიესების პერსონაჟები.
4. კეთილნი სულნი, ანგელოზნი, თქვენც გვფარველობდით! — „ჰამლეტი“, 1, 4.
5. „გლოუსტი“ 1599 წ. აგებული თვატი, სადაც თამაშობდა დასი შექსპირის მონაწილეობით.
6. „ესპანური ტრაგედია“ — ტომას კიდის (XIV ს.) ე. წ. სისხლიანი ტრაგედიის ნიმუში და იმ ხანად პოპულარული პიესა.
7. აარაოხავ, დედაკაცი უნდა გერქვას შენი („ჰამლეტი“, 1, 2).
8. ნუთუ ამ წვრილმანების დევნა თქვენი სიამოვნებაა? — „ჰამეტის ზღაპარი“ IV, 2.
9. უილიამ ჰემბრუკი (1580-1630) — ინგლისელი დიდებული. შექსპირის ზოგიერთი ბიოგრაფის აზრით, მისი მგვობარია.

10. ორი ვერონელი ახნაური — შექსპირის კომედია.

11. სიტყვებს, სიტყვებს, სიტყვებს — „ჰამლეტი“, III, 2.

12. ამ საქმით თქვენ ვარიებს ვერ დაასუქებთ — „ჰამლეტი“, V, 2.

13. მსგავსი მძინვარე მცველის — „ჰამლეტი“, V, 2.

14. გაშრობდი, წყველო ლაქიავ... — იხ. „მაკბეთი“, V, 1.

15. ღმერთმა ერთი სახე მოგცათ, თქვენ კი მეორეს იყებთ — „ჰამლეტი“, III, 1.

16. მთელი არაბეთის სურნელება... — იხ. „მაკბეთი“, V, 1.

17. ვინ იფიქრებდა, რომ... — შტრ. „ვინ იფიქრებდა, რომ ბერიკაცს იმდენი სისხლი ექნებოდა“, „მაკბეთი“, V, 1.

18. მარია დაქრძალულია... (შტრ. „მაკბეთი“, V, 1).

19. რაც მოხდა, მოხდა... („მაკბეთი“, V, 1).

20. ფუთი დედოფალია და რა კორფლიანი — დედოფალი ელისაბედ I მწითური იყო და კორფლიანი.

21. გსოვთ, რომ ჭერედ არ გაიკვირვოთ... („ჰამლეტი“, 1, 2).

22. ღვთისად სრულს ქმნილებაო („რიჩარდ III“, 1, 2).

23. ბენვიო — ბენ ჯონსონი (1573-1637), ინგლისელი მსახიობი და დრამატურგი.

24. პირველად იყო სიტყვა — ბიბლიური მინიშნება.

25. არდენთა გვარის — მერა არდენი, შექსპირის დედა, მიწისმფლობელის ასული.

26. შე უნდა ყოვლად ბედკრული... („ჰამლეტი“, III, 1)

27. ზევსმა შეისმინა თავის სატრფოს სიმეღლას ედრება და ნამძვილო სახით წარმოუდგა ქალი დაიფრფლა.

28. ფილიპე ესპანელი — ელისაბედ I დროს ესპანეთის მეფე, რომელმაც ხელი სთხოვა მას. მეფე ელისაბედმა გარკვეული დროის შემდგომ უარყო ეს წინადადება.

29. იგულისხმებიან ელენე („ყველაფერი კარგია, რაც კარგად მთავრდება“) და იზაბელა („საწყაული საწყაულის წილ“).

გადაეცა წარმოებას 10. 02. 93 წ.
 ხელმოწერილია დასაბუქდად 02. 04. 93 წ.
 საბუქლო ქალაქი 5,25.
 ქალაქის ფორმ. კა 70X 108/16.
 ფიზიკური საბუქლო თაბახი 11,5.
 საალიტეტივო-სავაჭრომცემლო თაბახი 19,65.
 შეკეთა 242. ტირაჟი 1000.

წარმოა დაბეჭდილია მ. ხაჩიკის და
 • კაქაშვილის ფოტოზე.